پیام

امام امیرالمؤمنین (علیه السلام)

تألیف

آیت الله العظمی ناصر مکارم شیرازی

جلد پنجم

بخش دوّم

ثُمَّ أَنْتُمْ شِرَارُ النَّاسِ، وَمَنْ رَمى بِهِ الشَّيْطَانُ مَرَامِيَهُ، وَضَرَبَ بِهِ تِيهَهُ! وَسَيَهْلِکُ فِيَّ صِنْفَان : مُحِبٌّ مُفْرِطٌ يَذْهَبُ بِهِ الْحُبُّ إلَى غَيْرِ الْحَقِّ، وَمُبْغِضٌ مُفْرِطٌ يَذْهَبُ بِهِ الْبُغْضُ إلَى غَيْرِ الْحَقِّ، وَخَيْرُ النَّاسِ فِيَّ حَالاً النَّمَطُ الاوْسَطُ فَالْزَمُوهُ، والْزَمُوا السَّوَادَ الأَعْظَم فَإِنَّ يَدَ اللهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ. وَإِيَّاكُمْ والْفُرْقَةَ ! فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ لِلشَّيْطَانِ، كَمَا أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ لِلذِّئْبِ. أَلاَ مَنْ دَعَا إلَى هذَا الشِّعَارِ فَاقْتُلُوهُ، وَلَوْ كَانَ تَحْتَ عِمَامَتِی هذِهِ.

ترجمه

شما **(خوارج)** شرورترین مردم و کسانی هستید که شیطان آنها را هدف تیرهای خود قرار داده، و به سرگردانی کشانده است، (و افکار شیطانی و اعمال ضد انسانی شما، بهترین گواه بر این معناست).

و به زودی **دو گروه درباره من هلاک (و گمراه) می شوند : دوست افراطی** که محبّتش او را به غیر حق می کشاند **و دشمن افراطی** که از سر دشمنی قدم در غیر طریق حق می نهد.

بهترین مردم درباره من، **گروه میانه رو** هستند، از آنها جدا نشوید و همیشه همراه جمعیّت های بزرگ (اکثریت طرفدار حق) باشید، **که دست خدا با جمعیّت** است. از جدایی بپرهیزید (جدایی از توده های عظیم و مؤمن) زیرا افراد تنها و جدا، نصیب شیطانند، همان گونه که گوسفند تک رو، طعمه گرگ است.

ائمه هدی (علیهم السلام) خودرا «**نُمْرقه وسطی**» یعنی گروه معتدل و دور از افراط و تفریط معرفی می نمودند که تندروان باید به سوی آنها باز گردند و کندروان باید خودرا به آنها برسانند. «**نَحْنُ النُّمْرُقَةُ الْوُسْطی بِها یَلْحَقُ التّالِی وَإِلَیْها یَرْجِعُ الْغالِی**»[1].

j j j

۲ ـ دست خدا با جماعت است

در خطبه بالا تأکید بر همگامی و همراهی با **سواد اعظم** یعنی جمعیّت عظیم مسلمین و پرهیز از هرگونه تک روی شده است و با صراحت می فرماید : «**یَدُ اللهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ**; دست خدا با جمعیّت است».

هر زمان مسلمانان متفق و متحد بوده اند دارای قدرت و عظمت و شوکت بوده اند و هر زمان که تفرقه و نفاق در میان آنها افتاد ذلیل و خوار و بی مقدار شدند.

جدا شدن از توده های جمعیّت مسلمین، و به تعبیر دیگر انزوای اجتماعی، یکی از انحرافات فکری و اعتقادی و عقیدتی است، افراد منزوی به زودی گرفتار تخیلات خود برتر بینی می شوند و چنین می پندارند که موجودی برترند و مردم باید در برابر آنها تعظیم کنند و چون چنین عکس العملی از مردم نمی بینند آتش بدبینی و سوء ظن وکینه و عداوت در دل آنها روشن می شود و به همین جهت گاهی به انتقام جویی و کشتن افراد بی گناه و صدمه زدن به سرمایه های اجتماعی رو می آورند و گاه ادعای نبوت، امامت یا نیابت از حضرت مهدی (علیه السلام) را مطرح می کنند و سرچشمه نفاق و اختلاف می شوند.

۱. نهج البلاغه، کلمات قصار، شماره ۱۰۹.

و از این جا به عمق کلام مولا امیرمؤمنان (علیه السلام) که در بالا فرمود : «افراد تک رو طعمه شیطانند همان گونه که گوسفند تک رو طعمه گرگ می شود» پی می بریم.

بدیهی است منظور از هماهنگی با جمعیّت همان اکثریتی است که دارای ایمان و ارزش های انسانی و اخلاقی باشد. اسلام هرگز هماهنگی با اکثریت فاسد را توصیه نکرده و نمی کند. علی (علیه السلام) که گوینده سخن بالاست در سخن دیگری که خواهد آمد می فرماید : «**لاَ تَسْتَوْحِشُوا فِی طَرِیْقِ الْهُدی لِقِلّهِ أَهْلِهِ**[1]; هرگز در مسیر هدایت از کمی همراهان وحشت نکنید» (و به دنبال اکثریت فاسد گام برندارید) و نکوهش هایی که در آیات متعددی از قرآن از اکثریت شده منظور همین اکثریت فاسد و مفسد است.

این سخن را با آیه ای از قرآن مجید پایان می دهیم : « (**قُلْ لاَ یَسْتَوِی الْخَبِیْثُ وَالطَّیِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَکَ کَثْرَةُ الْخَبِیْثِ فَاتَقُوا اللهَ یا أُولی الاَلْبابِ لَعَلّکُمْ تُفْلِحُونَ**); بگو (هیچ گاه) ناپاک و پاک مساوی نیستند هر چند فزونی ناپاک ها تو را به شگفتی اندازد از (مخالفت) خدا بپرهیزید ای صاحبان خرد شاید رستگار شوید»[2].

j j j

۳ ـ بدترین خلق روزگار

امام (علیه السلام) در این خطبه، خوارج را به عنوان **شرار الناس** توصیف نمود این سخن مبالغه نیست به یقین آنها بدترین گروهی بودند که در میان مسلمین ظاهر شدند نه تنها به خاطر این که پاکترین مؤمن بعد از پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله) یعنی علی (علیه السلام) را تکفیر کردند، کسی که با مجاهدتهای او ریشه های درخت ایمان آبیاری شد و به ثمر نشست و نه تنها به خاطر این

۱. نهج البلاغه، خطبه ۲۰۱.

۲. مائده، آیه ۱۰۰.